

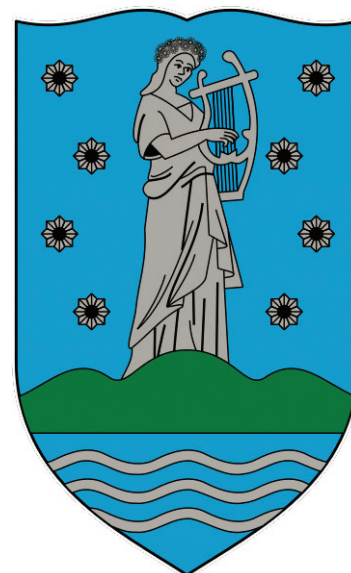

LEÁNYFALU

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

2017

1. Köszöntő	3
2. Pilis bemutatása	4
3. Leányfalu bemutatása	10
4. Örökségünk	27
5. Településképi szempontból meghatározó területek.....	43
6. Építészeti útmutató	45
6.1. Hurrá, építkezünk!	46
6.2. műemlékek és helyi egyedi védelem alatt álló épületek	48
általános építészeti útmutatója	48
6.3. településképi szempontból kiemelt terület.....	51
általános építészeti útmutatója	53
külön építészeti útmutató az északi területre.....	55
közterületi útmutató	60
6.4. rálátás kiemelt védelmével érintett terület	61
általános építészeti útmutatója	61
külön építészeti útmutató a pincesorra.....	68
6.5. rálátás védelmével érintett terület	73
általános építészeti útmutatója	73
külön építészeti útmutató a 11-es út menti területre.....	78
7. Jó példák bemutatása	81
8. Jó példák bemutatása	88
9. Impresszum, felhasznált irodalom és források	89

Tisztelt Olvasó!

Az Arculati Kézikönyv szeretné Önt elkalauzolni Leányfalu páratlan hangulatú utcáira, tereire, kellemes Duna-partjára, szeretné Önt megismertetni azokkal az építészeti értékekkel, amelyeknek köszönhetően az üdülőfalu ma is kitűnik a Dunakanyar települései sorából.

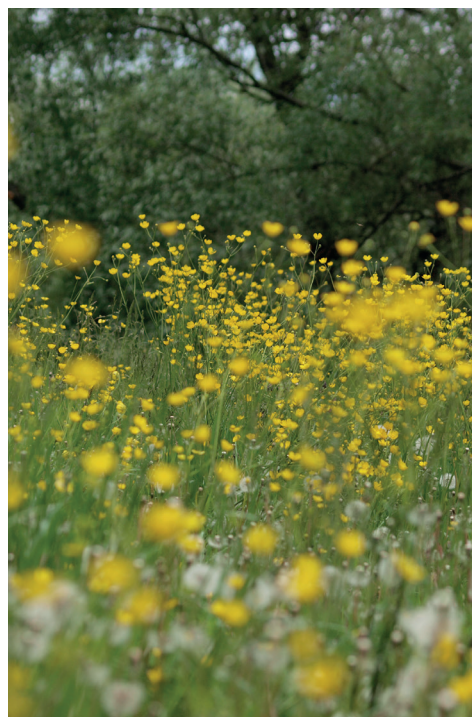
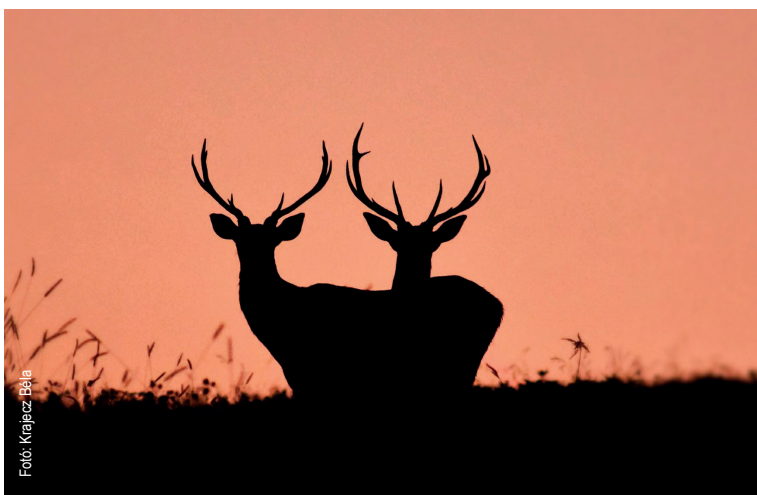
Az Arculati Kézikönyv elsősorban azokhoz szól, akik építkezni, átépíteni, felújítani szeretnének Leányfalun; célja, hogy Leányfalu bemutatásával, az örökségi értékek, az épített környezet szépségeinek megismertetésével kedvet csináljon ahhoz, hogy a település karakteréhez illeszkedő, azt erősítő új épületek szülessenek, a régiek ehhez igazodva újuljanak meg.

Leányfalu őrzi és számon tartja gazdag villaépítészetének épített és kultúrtörténeti értékeit, melyek egyben egy minőségi életstílus lenyomatait hordozzák. A XX. század második fele ezt visszavonhatatlanul megváltoztatta, átalakította. Leányfalun az urbanizációs folyamatok eredményeként a népesség megtöbbszöröződött, az életmód teljesen átalakult. E tényeket, változásokat figyelembe véve az építészetben sem cél egy letűnt - eltűnt korhoz való feltétlen igazodás. Úgy kell új, XXI. századi épületeket létrehozni, hogy azokban a hagyomány megértése és tisztelete is tükröződjön, ezért az Arculati Kézikönyv nemcsak a múltra fókuszál, hanem jó szívvel mutatja be és ajánlja a XXI. századi kortárs építészet értékes alkotásait is.

Az Arculati Kézikönyv azonban nem az üres formai utánzásához kíván építészeti tárházat biztosítani, hanem szeretné, ha olvasója előtt feltárulna Leányfalu épített örökségének mélyebb tartalma is. Itt sosem az egyformaság dominált, hanem a gazdag játékosság, a könnyedség, mely bájos sokszínűséget, festői „összevisszaság”-ot teremtett, amely mögött mégis felfedezhető, a közös mozgatórugó, a folyó, a kilátás, a rálátás, a természeti tájba való illeszkedés, az abban való visszafogott megjelenés.

Szándéka szerint a településképi Arculati Kézikönyv minden kedves Olvasója számára érdekes és gazdag tartalommal szolgál.

2. Pilis bemutatása

Földrajzi helyzet

A fővárostól észak-nyugatra, a Duna kanyarulatának ölelésében emelkedő mintegy 400 km² kiterjedésű hegyvidéket már a középkori forrásokban Pilis névvel illeték, noha ma már ismert, hogy közzettani szempontból két különböző részre osztható: az üledékes eredetű Pilis hegységre és a vulkanikus eredetű Visegrádi-hegységre. A máig élő közös elnevezés mégis helyénvaló. A feltehetően szláv eredetű pilis szó a szerzetesek tonzúrájára utal, és valóban: a hegyek legmagasabb csúcsai többnyire kopaszok, míg az alacsonyabban fekvő részeket azonos jellegű erdőtakaró fedi. A hasonlat nem véletlen: barlangjai egykor remetéknak adtak otthont, és az egyetlen magyar alapítású szerzetesrend, a Pálosok születése is e területhez kötődik. Ez az őskortól lakott terület több száz barlangjával, kolostorromjával, forrásaival, változatos élővilágával, érdekes geológiájával, csodálatos kilátópontjaival és egyedi településeivel hazánk egyik legjelentősebb turistacélpontja.

[A kilátópontokról jól láthatók mind a magasan fekvő, mind a völgyek területén éktelenkedő táj- és épületek!]

Éghajlat

A Pilis hegység éghajlatára a Duna vízfelülete és az erdős táj kedvező befolyással van: a nyár mérsékeltlen meleg, a tél nem túl zord, a napfényes órák száma közepes. A Pilis hegyvonulat iránya megegyezik a csapadékot hozó uralkodó széliránnyal, így a terület csapadékban nem mondható gazdagnak, ráadásul lényegesen több jut a nyugati és északnyugati részekre, mint a keleti, délkeleti lejtőkre. Általánosságban elmondható, hogy a magasság növekedésével csökken a hőmérséklet, azaz a szubmediterrán jellegű Duna-menti területekkel szemben zordabb és csapadékosabb a tél, és üdítően hűvösebbek a nyári hónapok. Ugyanakkor nő a napsütéses órák száma, a téli hónapokban a hegygerincek és hegycsúcsok időjárása naposabb a ködös és hűvös hegylábi területeknél, fagyos völgyeknél. Az uralkodó szélirány a teljes Pilisre észak-nyugati. Ne feledjük, hogy a Kárpát-medencében a négy évszakkal szemben emeljük házainkat: a tél hideg, de hirtelen jöhet a melegebb tavasz, majd a forró nyár. Számolnunk kell a jelentős mennyiségű és időnként intenzíven érkező csapadékkal (víz, hó, jég), a viharos szelekkel, a tavaszi áradásokkal. Ezért nem építhetünk azokkal a módszerekkel, melyek egy északi, vagy egy mediterrán vidék sajátjai.

[Az észak-nyugati szél ereje olykor viharossá fokozódik, melyre az épületek telepítésekor legyünk figyelemmel!]

Az egyedi tájértékekről a megyei Értéktárban és TájÉrték Kataszter (TÉKA) programban is tájékozódhatunk!

2. Pilis bemutatása

Közetek és vízrajz

A Pilis-hegység alapkőzete mészkő és dolomit, melyek a vizeket a mélybe vezetik, ezért a felszín igen vízszegény, viszont a mélyben egységes karsztvízrendszer képződik, a hegy lábánál források fakadnak. A Visegrádi-hegység a Börzsöny ikertestvére, amitől a Duna választotta le. Vulkáni andezit és tufa alkotja az alapkőzetet, amelyek a felszíni vizeket nem eresztik át könnyen, ezért számos patak szabdalja, amelyek mind a Dunába folynak. A hegység területén több védett forrás fakad, valamint rengeteg barlang található. A két hegység peremterületein hévizek törnek fel, a belterületeken számos tavacska található. A Duna árvizei a hóolvadást és a nyári esőket követően jellemzők, ezekben az időszakokban a kisebb patakok is gyakran haragos-sá válnak és kilépnek medrükből.

[Tájékozódjunk a vízügyi sajátosságokról!]

Közetek – helyi építőanyagok

Az egyedi településképet döntően befolyásolja a helyben kitermelt építőkövek használata, a Pilis területén számos bánya még ma is működik (Üröm, Budakalász, Ezüsthely, Pilisjászfalu, Dunabogdány stb.). Kiemelt értéket képviselnek a lábazatokon, kerítéseken, támfalakon és kapuoszlopokon megjelenő tradicionális építőkövek. Általánosságban elmondható, hogy minél északabbra haladunk, annál sötétebbek a hagyományosan használt kövek. Míg Budakalászon, Pomázon, Csobánkán és Pilisvörösváron a travertin (édesvízi mészkő) és a hárshegyi homokkő használata a jellemző, addig Dunabogdány, Leányfalu, Visegrád és Esztergom környékén főként andezittel találkozhatunk. A teljes pilisi területre igaz a bazalt vagy kockakő burkolat használata, mely hozzájárul a hangulatos utcaképhez.

[Távoli földrészekről ideszállított kövek helyett helyi építőköveket használjunk!]

A vízügyi tudnivalókról a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság www.kdvvizig.hu, a pilisi forrásokról a Pilisi Parkerdő www.parkerdo.hu honlapján tájékozódhatunk.

Növényzet és talaj

Az egész területre jellemző a zárt erdőtakaró, közöttük sok a tisztás és a virágos rét. Az erdők uralkodó fafajai a bükk és a tölgy. További jellemző fafajok: mezei juhar, hegyi juhar, csertölgy, kocsánytalan tölgy, molyhos tölgy, kislevelű hárs, hegyi szil, vörösfenyő, feketefenyő, magyar vadkörte. Cserjék: galagonya, kecskerágó, húsos som, kökény. A Pilis védett növényritkasága a Magyarföldi husáng, ami a jégkorszak időszakából csak ezen a területen fennmaradt faj, valamint a Pilisi len és a Hegyi tarsóka. Jellemző növénye a vidéknek a Pirosló hunyor, a Waldstein pimpó és a Szirti gyöngyvessző. Valamennyi területnek megvan a maga különlegessége (Szentendrei rózsza, ritka harangvirágok stb.) Az erdőkben sok a gomba, főleg ősszel és csapadékos időben. A Szentendrei- és a Lupa-szigeten puhafa- és keményfa ligeterdők övezik a folyópartot, itt fehér fűz, fehér és fekete nyár és törékeny fűz, az áradásnak kevésbé kitett, magasabb területeken a szil és éger fajok a jellemzők. Homokos partokon pusztagyepék növényei, és a folyó mentén mocsárrétek, tocsogók gazdagítják a tájat. Több talajtípussal találkozhatunk a Pilisben, melyek változatos mezőgazdaságnak adnak otthont: az erdők mellett a rétek-legelők, szántók, és szőlősök jelentősek. A hegyvidéken inkább alacsony termőképességű talaj a jellemző, a Duna menti kedvezőbb talajt a mezőgazdaság jól hasznosítja. Számos esetben kell térfogatváltó agyaggal számolni, mely az alapozásnál különös odafigyelést igényel.

[Tartózkodjunk a tájidegen növényektől és igyekezzünk madárbarát kertet kialakítani!]

Kolostortáj és királyi erdő

A Pilis európai viszonylatban is kiemelkedő jelentőségű történeti táj, amely egyedülállóan fennmaradt példája a középkorban kialakult királyi birtok- és erdőterület-komplexum jellegzetes területhasználatának. A korabeli királyi erdő kiterjedése lényegében megegyezik a mai Nemzeti Park területével. A Pilis területe az egyik legjobban azonosítható középkori kolostortájként is történeti értékeket hordoz: az egykor itt élt pálos és ciszterci szerzetesek nagyrészt tudatos tájátalakító tevékenységének nyomai még ma is olvashatók, a kolostorok romjai építészettörténeti jelentőségűek. A török háborúk után az elnéptelenedett területekre szlovák, szerb és német telepések érkeztek. Az új falvak minden esetben a középkori királyi kolostorok romjaihoz kapcsolódtak, határhasználatukban is igazodva a középkori területhasználatához. A legújabb korban sem következett be ebben lényeges változás: az egykori falvak erdőgazdálkodási, mezőgazdasági jellege a mai napig fennmaradt, jelentősebb iparosításra nem került sor. A terület egysége megmaradt, és a középkori királyi erdővel lényegében megegyező területen létrehozott a Pilisi Tájvédelmi Körzet, jelenleg a Duna-Ipoly Nemzeti Park pilisi tájegysége, egyben UNESCO bioszféra rezervátum biztosítja az integritás fennmaradását.

[A környezet érzékenysége, a természeti táj dominanciája miatt kiemelkedően fontos az új létesítmények, területhasználatok tájba illesztése! Amilyen könnyű megsebezni, olyan nehéz begyógyítani a tájban és a látványban ejtett sebeket!]

Állatvilág

A vidék állatvilága igen gazdag, a védett és fokozottan védett fajok száma meghaladja a hétszázat. A nagyvadak közül szarvasok, őzek, muflonok, vaddisznók is élnek az erdőkben. A kisebbek közül például rókával, nyúllal, mókussal és gazdag madárvilággal, a barlangokban népes denevérkolóniákkal találkozhatunk. A főváros közvetlen szomszédságában lévő nagy kiterjedésű védett természeti területet 1981-ben az UNESCO bioszféra rezervátummá nyilvánította. Európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű Natura 2000 területek a Pilis-Visegrádi-hegység, valamint a Duna és ártere elnevezésű, kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek.

[Tartsuk tiszteltben az állatvilág élőhelyeit!]

A természeti értékekről bővebben a Duna-Ipoly Nemzeti Park honlapján. www.dunaipoly.hu, az erdőkkel kapcsolatos aktualitásokról a Pilisi Parkerdő honlapján lehet tájékozódni www.parkerdo.hu

Épített örökség

A pilisi települések a természeti értékek széles skálájával és gazdag történelmi múlttal, örökségekkel büszkélkedhetnek. Itt található a dunai limes szakasza, az Esztergom és Visegrád középkori királyi központok, és az egykori királyi erdő, melyek világörökség várományos helyszínek. A Dunakanyar tájegység egésze és azon belül a pilisi térség művészettörténeti és történelmi emlékekben (római kori, román, barokk, reneszánsz emlékek, kolostorok romjai stb.) csakúgy, mint természeti látnivalókban (sziklaalakzatok, barlangok) az ország egyik leggazdagabb vidéke. A török hódoltság után érkező szlovák, szerb és német telepesek leszármazottai ma is a Dunakanyar településeit lakják, nemzeti hagyományaikat őrizve és ápolva. A meglévő településstruktúrához igazodva, hátrahagyott hazájuknak és az új otthon helyi hagyományait is viszatükröző, egyedi épített környezetet hoztak létre.

A Pilis évszázadok óta szakrális központ, melynek jelentőségét, spirituális erejét és ezoterikus rejtélyét taglaló irodalom igen számottevő. A mai napig népszerű zarándokcélpon, a táj szépsége, a pálosok ősi ereje megérinti a vándorok lelkét. A gyógyító forrásokat is érintő zarándokutakat Mária-kápolnák, oltalmazó Mária szobrok, keresztek szegélyezik.

Az egyes műemlékekről és védendő építészeti örökségről szóló leírások az arculati kézikönyv „örökségünk” fejezetében olvashatók.

[Vegyük észre, csodálkozzuk rá a település épített örökségére!]

A Pilis a Budapest-Közép-Dunavidéki turisztikai régió része. A pilisi királyi erőről a www.vilagorokseg.hu, a pilisi zarándokutakról a magyarzarandokut.hu és a viamargaritarum.info honlapon tájékozódhat.

3. Leányfalu bemutatása

Leányfalu a Duna jobb partján fekvő, a Budapestről Esztergomba vezető 11-es út menti települések egyike a fővárostól 27 km-re, Szentendre északi szomszédságában, Tahitófalutól délre.

A Visegrádi hegység vonulatai – a Vörös-kő, Nyerges hegy – és a folyó közötti viszonylag szűk területen helyezkedik el a település beépített, lakott része, mely ma már gyakorlatilag kitölti a rendelkezésre álló területet a folyót kísérő védett terület és a szintén védett erdőségek között. A Duna-Ipoly Nemzeti Parkhoz tartozó erdők a közigazgatási terület több mint 2/3-át teszik ki.

A Leányfalu jelenét is meghatározó kultúrtörténeti értékek a XIX. század végén, és a XX. század elején jöttek létre. Fénykorát a két világháború között élte, az ide kiköltöző művészek pezsgő kulturális társadalmi életet teremtettek, mely egyben létrehozta a Dunakanyar villaépítészetében különleges helyet elfoglaló értékes épületállományt, a szecessziós, historizáló vagy éppen svájci típusú villákat.

Településünk komoly erőfeszítéseket tesz ennek a szellemi örökségnek a felélesztése és megőrzése érdekében, ez a törekvés kiemelten foglalja magában az épített értékeink felújítását, megóvását, élő funkciókkal való megtöltését. Ennek szép példái és egyben a munka folytatásának bázisai a Ravasz László Könyvtár, a Hely és Irodalomtörténeti Kiállítóhely.

A település természeti és épített értékekben gazdag lakókörnyezetet nyújt majd 4000 polgára számára. Ezek az értékek egyben a Leányfaluhoz kötődés, az identitás erősítés eszközei is, hiszen erre lehet büszke leányfalu polgársága.

3.1. az általános településkép kialakulása

Leányfalu mai településképét és településkarakterét a XIX. század második felétől megindult fejlődés alakította, de a megelőző korok is hagytak néhány emléket.

A település mai arcát és karakterét meghatározó elemeket egy rövid történeti áttekintés keretében mutatjuk, be, mely bepillantást enged a mögöttes kultúrtörténeti örökségünkbe is, azokba a szellemi dimenziókba, melyek gazdagon átszövik, és unikális többletet adnak épített értékeinknek.

római kor

Leányfalu múltjának első emlékei az ókorba nyúlnak vissza. A Római Birodalom hódításainak következtében 106-tól kezdve a falu területe Pannónia tartomány székhelyének, Aquincumnak a vonzáskörzetévé vált. A XX. század elején elindult ásatások nemcsak megerősített stratégiai helyek maradványait tárták fel, hanem kisebb villagazdaságok emlékeit is. A mai Leányfalu központi területén is állt hajdan egy őrtorony, (készült Kr.u. 372-73-ban) melynek feltárására a benzinkút építése során, 1963-ban került sor.

3.1. az általános településkép kialakulása

népvándorlás középkor újkor

Leányfalu település a honfoglalók leszármazottjaitól, a Rosd nemzetségbeli Leányfalviaktól kapta a nevét, akik a XIV. században tűntek fel először. Az első írásos emlék egy 1407-es keltezésű oklevélben maradt fenn, melyben a település Leanfalva néven szerepelt azon falvak között, amelyek tizedét a visegrádi várhoz csatolták. Későbbi oklevelek – egy 1439-ben zajlott birtokper irata – tanúsága szerint a vidéket a XV. században a Leanfalw-i család birtokolta.

A török uralom alatt a terület teljesen elnéptelenedett, a lakosság a Szent-endrei szigeten, Pócsmegyeren keresett és talált menedéket. A török kiűzését követően 1728-ban a zólyomi ágából származó gróf Esterházy János lett a birtokos, a család egészen 1848-ig birtokolta Pócsmegyert és a hozzá tartozó Leányfalu pusztát.

XIX. század közepe

A XIX. század közepén hozományként gróf Breuner Ágostonra, a Főrendi Ház tagjára szállt a Duna melletti birtok, Pócsmegyer és a hozzá tartozó leányfalui szőlők és erdők. A gróf a birtokát felparcelláztatta és 1860 táján több vállalkozónak eladta. Ez idő tájt a mai Leányfalu pusztája területén a pócsmegyeri gazdák borospincéin kívül csak egy urasági borház és egy korcsma, postaállomás és révkikötő állott az egykori Visegrádi út – a mai Móricz Zsigmond út – mentén.

3.1. az általános településkép kialakulása

Hamarosan a Pincehegy és a Kerekhegy oldalát és a folyó menti területet nyaralók népesítették be. A fővárosi művészvilág és a nagypolgárság kezdte felfedezni a Szentendre és Tahí közti Duna-partszakasz erdős, dombokkal övezett vonulatát, a hajdan Pócsmegyerhez tartozó Leányfalu-pusztát. Leányfalu első villatulajdonosai a Nemzeti Színház tagjai voltak, akik a XIX. század hatvanas éveinek végén ide „tömörültek”, a budai Sváb-hegyen tanyázó Jókai és Szigeti József „ellen”. Ezek a színészcsaládok az első tavaszi hajóval érkeztek, kertés villáikban töltötték a nyár nagyobb részét, és csak az októberi utolsó hajóval tértek vissza Budapestre.

XIX. század második fele

Az első idetelepülők között volt Szendrey Ignác (1800-1895), Szendrey Júlia édesapja is, aki mint tapasztalt gazda – a Károlyiak jószágkormányzója – 80 holdat vásárolt, és 1873-tól a százados diófák árnyékában élt itt teljes visszavonultságban. Szendrey Ignác veje, Gyulai Pál író (1826-1909) sokszor időzött apósa villájában. A Szendrey-Gyulai-villát Ybl Miklós tervei szerint építették 1873-ban.

A művészek megjelenésének köszönhető az irodalmi és művészeti élet térfoglalása Leányfalun. A színészek, énekesek, írók Leányfalui letelepedését hamarosan gyárosok, kereskedők, az értelmiség tehetséges tagjai, ügyvédek, orvosok követték.

A Szent Anna kápolna 1892-ben az egyre népesebbé és csinosabbá váló településen a hívek adakozásából épült fel, neogótikus stílusban, Hofhauser Antal építőművész tervei alapján a mai Szent Imre herceg utca és a Petőfi Sándor utca találkozásánál.

3.1. az általános településkép kialakulása

Leányfalu történetében jelentős változást hozott a XIX. század végi – 1880 körül már észlelt – nagy filoxéra járvány, mely elpusztította az addig virágzó szőlőkultúrát. A pócsmegyeri boros gazdák sorra adták el présházait, és ez újabb „betelepülési hullámot” indított el, mely a XX. század elejére esett. A szőlőhegyek lábainál gyors egymásutánban bújtak elő az egykori szerény „borházakból”, „féhajokból” átalakított pazar villák, kies nyári lakok.

XX. század első fele

Rózsahegyi Kálmán invitálására – „Zsigám, gyere ki, tiszta Svájc!” – látogatott Leányfalura, majd telepedett le végleg a magyar irodalom kiemelkedő alakja, Móricz Zsigmond. 1911-ben első látogatása alkalmával nem a hegyoldalra épített villasor, hanem a sík terület és egy gyönyörűséges nagy diófa tetszett meg neki legjobban, majd meg is vette a 2000 négyszögöles telket, ahol a villáját felépítette.

3.1. az általános településkép kialakulása

A folyamatos gyarapodás jele, hogy 1908-ban két osztállyal megnyílt az általános iskola.

A települést pezsgő társadalmi élet jellemezte, lakói egymás után hozták létre kulturális és közhasznú fórumaikat, egyesületeiket: Leányfalusi Casinó (1901), Leányfalusi Társadalmi és Szépészeti Egylet (1914), Leányfalusi Törzs (1914).

A két háború közötti időszak kiemelkedő öröksége a kálvária, melyet Vitéz Pesthy-Müller József Leó gyáros, kormányfőtanácsos, nyugalmazott huszárkapitány és litván főkonzul felesége építtette és ajándékozta Leányfalu közösségének. Az adományozó saját területéből, hosszú több méter széles telket ajándékozott az egyháznak, a település akkori kiterjedésének déli végénél, a mai Kálvária utcánál.

A „különös” épületek egyik kiemelkedő példája a Sorg-villa, melyet eredetileg 1902-ben Lingel János építtetett bajor stílusban, majd 1939-ben ifj. Sorg Antal, a gazdag kőbányai építési vállalkozó kisebbik fia vette meg, aki maga is építésmérnök volt. Argentínai emlékei ihlették arra, hogy az épületet koloniális stílusban alakíttassa át.

3.1. az általános településkép kialakulása

Leányfalut 1936-ban üdülőhellyé nyilvánították, a Duna nyújtotta nyári fürdő és sportélet egyre népszerűbb lett. 1946-ban épült fel az oszlopos tornácos hajóállomás a Duna-parton (jeges árvíz mosta el a korábbi fatornácos épületet). Az üdülés iránti igény egyre növekedett, a középosztálybeli családok szinte kötelező nyári időtöltésévé vált, míg az 1920-as évek elején országosan a belföldi nyaralók száma cca. 50 ezer, addig az 1930-as években már 1 millió felé közelít.

3.1. az általános településkép kialakulása

XX. század második fele

A II. világháború előtti virágzó polgári életet a kommunizmus idején elfojtották, a jelentősebb nyaralókat és villákat – köztük a Sorg-villát is – államosították és szakszervezeti, vállalati és párt üdülőket alakítottak ki bennük.

A településkép alakulására nagy hatással voltak a jelentősebb intézmények: a Hajóállomás közelében a sportpálya már az 1950-es évek elejére elkészült, 1963-ban létesült a benzinkút, 1972-ben nyílt meg a Leányfalui Strand- és Termálfürdő, melynek termálvizét a Pándi Lajos utcai gyógyforrás biztosítja. Mindhárom létesítmény a Móricz Zsigmond út településközponti szakaszán (a Petőfi Sándor utca és a Mátyás király utca között) helyezkedik el, a nagy szabad területeket igénylő funkciók a főút központ szakaszán nem alkotnak térfalat, a „főutca szerep” betöltését nehezítik.

Az 1960-as években megindult közművesítéseknek és parcelázásoknak köszönhetően hétvégi házak százait építették fel a fővárosiak a keleti fekvésű panorámás hegyoldalakon. Az üdülőknek és a nyaralóknak köszönhetően nyaranta több ezer vendég is megfordult Leányfalun. Ezzel párhuzamosan folyt a falu infrastrukturális fejlődése: bővült az iskola, kultúrház (a falu központjában található régi Klein-villa – mely a Nyomdaipari Szakszervezet üdülője volt a rendszer-váltásig –), kertmozi, kemping és sok üzlet jött létre.

A Duna-parti erdők a tájkép, a víz és a sziget felől feltáruló látvány szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bírnak. A Duna-part Leányfalu zöldfelületi rendszerének kiemelkedő értékű egybefüggő része, egyben közösségi tér is, itt vezet a parti sétány és a kerékpárút.

Duna-parti településkép

A település teljes hosszában végig húzódó, a Duna és a 11-es sz. főúttól keletre lévő teleksáv közötti terület minden nagyobb léptékű emberi beavatkozástól mentes, természet közeli terület, így a maga nemében egyedülálló a környező települések között.

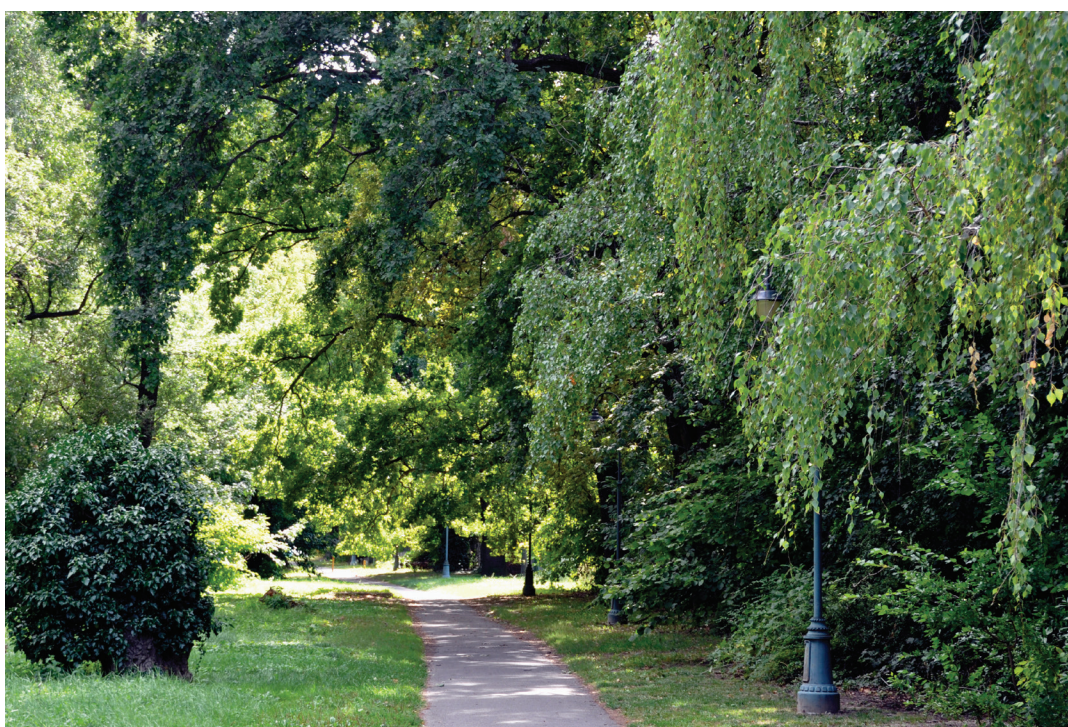
A parti sétányról több ponton is épített lejárók, lépcsők, stégek és sólyák biztosítják a Dunával való fizikai kapcsolatot, mely néhány helyen kavicsos parti résszel bővül. Ezek a kapcsolati pontok koncentráltabban jelennek meg a településközpontot kísérő Duna-parti szakaszon, mely összefüggésben van a településközponti funkciókkal is. A két csónakház (Akácós Csónakház, Családifalu Csónakház) és a vízi átkelőhelyek (Szigetmonostori komp, Pócsmegyeri rév, hajóálmás) teremtenek „csomópontokat” a parton.

A Duna-part eltérő karakterű partszakaszokból áll, melyeket a domináló növényzet, a karbantartás szintje és a használat módja, illetve ezen elemek egymáshoz való viszonya alapján lehet megkülönböztetni:

- északon a Vízmű terület mentén – a természetközeli ártéri erdő a meghatározó
- a település központi szakaszán és a termálfürdő mentén – rendezett ártéri ligetes a partszakasz
- az elkeskenyedő partszakasz mentén – vadregényesebb ártéri erdő a jellemző
- a déli részen – megbolygatott, részben saját használatba vett szakaszokkal tagolt az ártéri erdő.

3.2. a mai településkép

történeti településközpont

Leányfalu utca- és telekszerkezetét alapvetően a település kialakulásának története, és a domborzati viszonyok együttese határozza meg. Az utcák nyomvonavezetése a domborzati adottságokhoz igazodva alakult. Az észak-dél irányú főút, a mai Móricz Zsigmond út, a Dunát követi sík terepen, a főúttól nyugatra eső legrégebbi utcák (Mátyás király utca, Kossuth Lajos utca, Gyulai Pál utca, Rózsahegy Kálmán utca, Szent Imre herceg útja) vagy a Dóra-patak völgyében vagy a Kerekhegy és a Pincehegy aljában futnak. Később a hegyoldalakra felfutó dűlőutak nyomvonalán fejlődött tovább az utcarendszer ennek minden hátrányával (szélesség, meredekség stb.).

3.2. a mai településkép

A település kialakulása során a korabeli telekstruktúra két irányból fejlődött. Az egyik alapmodellt a hegylábaknál, a mai Móricz Zsigmond út, Kossuth Lajos utca, Mátyás király mentén a szőlőtermesztéshez kapcsolódó sűrűn egymás mellett sorakozó présházak adják, melyekhez ma kicsi telkek tartoznak.

A másik alapmodellt a szabadon állóan, főhomlokzatukkal jellemzően az utca, a lejtő, a Duna felé forduló villaépületek nagyobb telkei alkotják (pl.: a Szent Imre herceg útja, Gyulai Pál utca, Petőfi Sándor utca mentén), a legnagyobb villák több ezer négyzetméteres óriás telkeken álltak/állnak (Sorg-villa, Pekár-villa stb.).

A szocializmus évtizedei részben a nagy telkek aprózódását hozták, illetve a hegyoldalak magasabban fekvő területein a zártkerti és üdülőtelkes parcellázásokat.

Leányfalun történetileg a szabadonálló beépítési mód szerint épültek a régi villák nyaralók, kivéve azokon az utcaszakaszokon, ahol a legrégebbi présházak álltak apró telkeken. Ilyen utcaszakaszok a Móricz Zsigmond utca, a Mátyás király utca, a Kossuth Lajos utca és Rózsahegy Kálmán utca mentén található oldalhatáros, néhol zárt sorú beépítéssel.

Utcaképet meghatározó fasorok találhatók a Gyulai Pál utcában, a Petőfi Sándor utcában, a Szent Imre herceg útján, az Erkel Ferenc utcában és Móricz Zsigmond út mentén a strand előtt; valamint a Duna-parton a tölgyfasor és a Kemping utcában a hársfasor. (A 60 db. hársfát 2009-ben a település önállósá válásának 60. évfordulójára ültették.)

A Móricz Zsigmond út menti településkép

A Móricz Zsigmond út településközponti szakasza

A Móricz Zsigmond út településközponti szakasza mentén a benzinkút, a Leányfalui Strand- és Termálfürdő, továbbá a vele szemben létesített üdülő, a sportpálya a főút menti kompakt összefüggő térfalak kialakulását nem teszik lehetővé. Ugyanakkor az elmúlt időszak fejlesztéseinek köszönhetően a Polgármesteri Hivatal és az üzletház épülete a kisvárosi jellegű beépítést erősíti a főút központi szakaszán.

3.2. a mai településkép

A Móricz Zsigmond út déli szakasza

A település fő útjának déli szakasza mentén jellemzően szabadonálló, nyeregvetős lakó és üdülőépületek sorakoznak. A hegy felőli oldalon lévő épületek a mély előkertek miatt sok esetben az útról kevésbé látszanak, így a kerítés, és a növényzet nagyobb szerepet játszik az utcakép szempontjából. A főút mentén a gerincvonal jellemzően a telek homlokvonalára merőleges, de nem jelentkezik meghatározó településképet alkotó elemként, a Sorg-villától északra a városiasabb, utcával párhuzamos gerincvonal a meghatározóbb.

A Móricz Zsigmond út északi szakasza

A főút északi szakasza mentén a Pincehegy felőli oldalon az utcaképet a pincesor jellegzetes oldalhatárosan telepített, utcára merőleges gerincirányú kicsi házai határozzák meg. A pincesorral szemben a főút keleti oldalán beépítetlen terület található a termálfürdőtől a Hunyadi János utcáig, majd a Hunyadi János utcától északra kis előkertekkel kialakított, oldalhatárosan telepített utcára merőleges gerincirányú beépítés következik a Seres utcáig, innentől északra a főút keleti oldala jellemzően beépítetlen. A pincesortól északra a főút nyugati, hegy felőli oldalán nagy előkertekkel kialakított szabadon állóan telepített vegyes gerincirányú a beépítés, mely az út felől alig-alig látszik, így, csak úgy, mint délen, a kerítés és a növényzet meghatározóbb az utcaképben, mint az épület.

hegyoldalak településképének megváltozása

A parcellázások eredményeként hegyoldalak elkezdtek kisméretű hétvégiházakkal beépülni, ezzel megindult az a mai nap is tartó folyamat, mely a hegyoldalak látványának feltárulását megváltoztatja. A folyamat a rendszerváltást követően felerősödött, a hegyoldalakon a nyaralók bővülnek, átalakulnak lakóházakká, új lakóházak épülnek, az épületek méretei, szintszámai megnőnek, a bővülő vagy újonnan létesülő épületek a hétvégiházak számára parcellázott telkeket „túlnövik”. A hegyre vezető dűlőutak nyomvonalán kialakult utcahálózat is sokszor szűkös, az utcák használható keresztmetszete egyre inkább szűkül, a járdák és fasorok helyét rézsűk és támfalak foglalják el. Ezzel együtt jellemzően romlik az utak burkolatának minősége is.

3.2. a mai településkép

Az egyre intenzívebb beépülés következményeként jelentkező számos nehézség közül településképi szempontból zavaró, hogy a védett erdőségek felé eltűnőben vannak az „átmeneti” területek, egészen az érintetlen erdőségek széléig kúszik fel a beépítés, már csak a patakok, vízmosások mentén maradtak meg intenzívebben beerdősült sávok.

Az egyre inkább „ellakosodó” hegyoldalakon az új épületállomány építészeti karaktere vegyes.

erdővel borított hegyoldalak

A feltárló táj- és településkép szempontjából a háborítatlan erdővel borított hegyoldalak a meghatározóak. Ezek országos védelem alatt állnak, a Duna-Ipoly Nemzeti Park részét képezik, így tájképi megjelenésük nem veszélyeztetett, de a tájképben való érvényesülésükre kedvezőtlenül hat a már említett „átmeneti” területek eltűnése.

4. Örökségünk

Országos szintű védelem alatt áll Leányfalu négy kiemelkedő épülete, épített emléke.

Római őrtorony

A kb. 17x17 méter alapterületű burgus, őrtorony I. Valentinianus császár (365-375) uralkodása alatt épült. A kétszintes, kerítéssel, árokkal körülvett épület anyaga andezit, favázás szerkezettel kombinálva. Az V. században, a népvándorlás viharában tűzvész martaléka lett. A romok a benzin-kút építésekor kerültek elő.

Az őrtorony számára méltó környezetet biztosít a körülötte kialakított Szent Erzsébet park, melyben az I. és II. világháborús hősi emlékmű és az 1956-os forradalom emlékműve is helyet kapott.

Szent Anna kápolna

Hofhauser Antal építész tervei szerint 1892-ben épült historizáló neogótikus stílusú téglarchitektúrájú, kecses formájú római katolikus kápolna a Petőfi Sándor utca kiszélesedő területén áll, főhomlokzata a Móricz Zsigmond út irányába tekint, ahonnan keresztút vezet a kápolnáig. Névadója Szűz Mária édesanyja. A templom 23,5 méter magas tornyában három harang található. A legkisebb, a Nepomuki Szent János harang a leégett pócsmegyeri kápolnából származott. A másodikat a leányfalui hívők közadakozásból öntették és Szent István tiszteletére szentelték fel. A harmadikat dr. Glósz Ferenc ügyvéd adományozta, Szűz Máriának ajánlva. A két új harang Wasler Ferenc harangöntő műhelyében készült, és 1927-ben dr. Shvoy Lajos székesfehérvári püspök szentelte föl Szűz Mária és Boldog Margit tiszteletére. (érdekesség: 9 festett üvegablaka Róth Miksa műhelyében készült.)

A kápolna méltó környezetét az utca és a keresztút szépen parkosított része biztosítja.

Mórícz-villa

A Mórícz Zsigmond köz felől közelíthető meg, a növényzet takarásában megbújó Mórícz-villa. A villa furcsasága, hogy nem a hegyoldalra, nem a Dunára forduló kilátással épült, hanem a még sík területen, déli tájolással. Az író 1912-ben megbízta Fehérkúti Bálint építésszt, hogy készítse el háza terveit. Fehérkúti Kós Károly csoportjához tartozott, aki Torockai Wigand Edével együtt segített Mórícznak a ház képeének kialakításában, mely lényegében Mórícz végleges Leányfalura költözéséig, 1937-ig tartott.

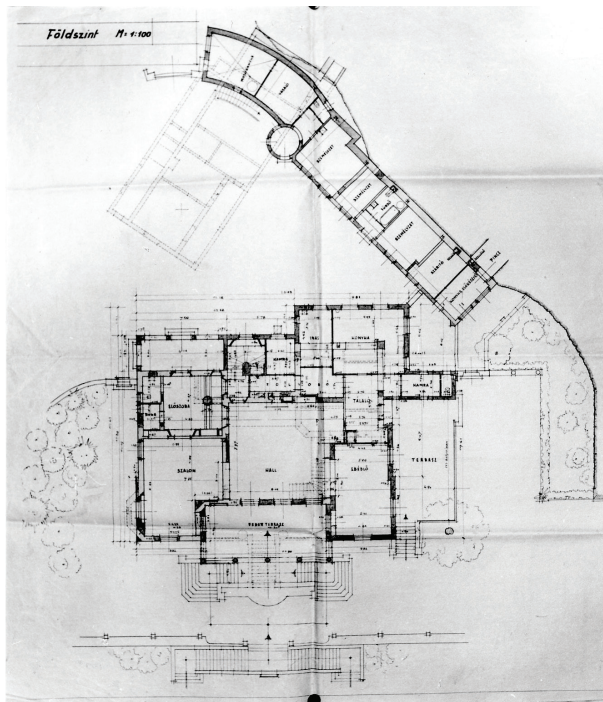
Mórícz Leányfalun írta többek között az *Úri muri*, a *Forró mezők*, a *Rokonok* című regényeket és a *Rózsa Sándor* egyes fejezeteit. Házában, kertjében sok híres író-költő mellett megfordult Babits Mihály és Illyés Gyula is.

A kertben eredetileg szőlőültetvény volt, majd gyümölcsöst telepítettek ide. A régi nagy, több mint 2000 négyszögöles telket mára már megosztották.

Sorg-villa

Az eredeti villát Lingel János bútorkereskedő építtette a XX. század legelején. A nagyméretű, kétszintes villa főhomlokzata a Dunára nézett, magasföldszinten lévő bejáratához lépcső vezetett fel. Kertjét teraszosan alakították ki, egyenes út vezetett lefelé a Dunához, a tengelyt és a kert széleit fasor szegélyezte. Lingel 1938-ban eladta az ingatlant. Ekkor Nagykovács Milenkó tulajdonába került, aki Budapest második nagyáruház-tulajdonosaként vált híressé, de egy éven belül túlbadott a villán.

A több mint 7 ha-os ingatlant 1939-ben ifj. Sorg Antal, a gazdag kőbányai építési vállalkozó kisebbik fia vette meg, aki maga is építésmérnök volt. Argentínai emlékei ihlették arra, hogy az épületet koloniális stílusban alakíttassa át. Az átalakításra a neves képző- és iparművész, Falus Elek kapta a megbízást. Az átalakítás nagyarányú bővítéssel járt, a cselédek és vendégek számára épületszárny épült, így az épület U alakban fordult a domboldal irányába, aminek következtében déli irányban nyitott belső udvar keletkezett, melyet dél felől sűrűerdős terület zárt le. A romantikus, tornyos palota tágas és mégis otthonos belsőt rejtett, ahol csodás egységbe olvadtak a robusztus bútorok, a kovácsoltvas rácsok, a súlyos kárpitok és persze a modern élet olyan kellékei, mint a központi fűtés és az étellift. A kertből nem hiányozhatott a tenispálya és az autógarázs sem.

4.1. műemlékeink

A villa a rendszerváltozás után luxuspanzióként és étteremként üzemelt, majd bezárták és kifosztották. Leányfalu 2006-ban kapta meg az Államkincstártól. Ma üresen áll, különböző rendezvények, televíziós felvételek helyszíne lett.

4.2. épített településképi értékeink

Az országos műemléki védetségén túl Leányfalun számos településképi értéket tartunk nyilván.

történeti villák és a pincesor

A nyaralók egy részét régi présházak átépítésével alakították ki. A már önálló és művészien megformált villákat változatos stílusban építették, a XIX. század második felében jellemző a romantika, a századfordulót követően az „építészeti stílusok tobzódásában” egyszerre van jelen a historizáló, a svájci típusú vagy a szecessziós stílus. Az 1850-es évektől egészen az I. világháborúig meghatározó úgynevezett „svájci modorban” épült villák esetében jellemző a bejáratnál részhez kapcsolt díszesen kiképzett lombfűrészszel formált favázis épületrész. A két háború között megjelenik a modern stílus és az egyedi extravagáns elképzelések is, mint például a Sorg-villa spanyolos stílusa.

A villatulajdonosok számára fontos volt a nyugodt, természetes környezet is, így az épületek körül új kertépítészeti stílus is született, a villakertek hasonlóan a villákhoz, a legváltozatosabb ideológiai, formai és esztétikai elvek alapján formálódtak.

Ezeknek a villáknak köszönheti Leányfalu kiemelkedő helyét a Dunakanyar villaépítészetében.

pincesor

A Móricz Zsigmond út nyugati oldalán, a termál-fürdőtől északra található az úgynevezett pincesor cca. 15 ingatlanból álló jellegzetes, karakteres utcaképet alkotó együttese. A földszintes nyeregtetős épületek gerinciránya jellemzően az utcára merőleges, oromfallal záródik, az oromfalon eredetileg egy téglalap formájú padlásbevilágító ablakkal. Tornác helyett inkább csak a hosszított ereszkialakítással, az utca felőli homlokzaton már nem az eredeti nyílászárókkal találkozunk. Egyes épületek előtt kicsi előkert is van, de előfordul a közvetlenül az utcahatáron álló épülethomlokzat is. A kerítések az utca határon futnak.

A pincesor déli végén három épület az utcával párhuzamos gerincirányú nyeregtetővel fedett, melyek majdnem zárt sorúan csatlakoznak.

4.2. épített településképi értékeink

présház eredetű villák

A történeti villák és nyaralók egy része korábbi présházak átalakításával jött létre. A szőlőműveléshez kapcsolódó présházak a filoxéra járvány után funkciójukat veszítették és a gazdák sorban eladták azokat. Az egyszerű épületek gerinciránya a hegyoldallal párhuzamos, a bejárat előtt nyitott, általában faszerkezetű tornácot kaptak, melyek a későbbi átalakítások során gyakran beépültek.

- A Kossuth Lajos utca őrzi ennek az épülettípusnak az emlékét, kiemelkedő épülete a 23. szám alatti volt présház.
- A Mátyás király utca 44. alatt álló épület is szép példája az utcával párhuzamos gerincirányú főépületnek és a középben elhelyezkedő bejárat előtti nyitott tornácnak.
- A Móricz Zsigmond úton áll az ún. „Sicc”-villa, melynek eredeti épülete 1840-60 között épülhetett hagyományos présház formában, melyet a Károlyi család teljesen átépített ekkor kapta oszlopos-boltíves tornácát, ami körbefogja az épület három oldalát. Az egykori kis birtok ma közpark. Az épület az államosítás után közösségi házként üzemelt. A villában 1998 óta helytörténeti múzeumot alakított ki. (Ma Leányfalu Hely-és Irodalomtörténeti Kiállítóhelye.)

A Sicc-villa

4.2. épített településképi értékeink

XIX. század második felének villái

A XIX. század második feléből a helyi építőmesterek egyszerűbb tömegformálású, kúriaszerű épületeivel találkozhatunk, de kivételként országos hírnévű tervezők neve is felbukkan.

- A **Rausch-Vámossy-villa** (óvoda) „L” alakú épület, mindkét szárnyának végén hangsúlyos oromzattal, visszafogott faragásos díszítéssel, kőlabazattal, az épület hajlatában íves vaskorlátos terasszal.

- A Gyulai Pál utcában található **Szendrey-Gyulai-villa** 1872-ben épült, Ybl Miklós tervezte. A főtéri pavilonokkal rokonságot mutató épület őrzi közel eredeti formáját. A ház fatornácos, nyeregtetős földszintes részéhez zömök, toronyszerű kétszintes épületrész kapcsolódik.

- A Gyöngyvirág utcában álló **Faragó-Vancsó-villa** 1875-80 között épült. Az egyszerű téglalap alaprajzú épülettömb keleti tájolású főhomlokzatához kapcsolódik a félköríves záródású ablakokkal és ajtóval tagolt, faragott oromzattal alakított elegáns előtér. A homlokzat egyszerű, klasszikusan szimmetrikus. A villa másik három homlokzataminden díszítést nélkülözve készült. A nyaraló előtti, kelet felé erősen lejtő terepen két szinten szimmetrikus kertet alakítottak ki.

a XIX század végén és a századfordulón épült villák

Az összetett alaprajzú és tömegformálású villákat általában nagy területű kertek vették körbe, a hegyoldali telepítés általában a dunai kilátás felé fordul. A stílus változatos, jellemző a historizáló és a svájci típus.

- A Brooser-Konkoly-villa háromszintes, vázszerkezetes épület északnyugati oldalán templomot idéző, hatszög alakú torony áll, déli oldalán földszinti üvegezett verandával és emeleti nyitott terasszal. Tervezője ugyanaz a Hofhauser Antal, aki a katolikus templomot is tervezte.

- A Marton-Rauscher-villa historizáló eklektikus stílusban épült, középrésze emeletes, kétoldalt földszintes, a szimmetrikus épület tengelyében egy oszlop áll, a sarkok armírozottak, az emeleten négy kváderezett oszlop tagolta falsík előtt helyezkedik el a terasz.

- A Keszits-Benes-villa szabálytalan alaprajzú, főhomlokzata kelet felé, a Dunára néz, tömbjéből előre lépő homlokzatának legszebb része egy oszlopos, boltíves, balusztrádos erkély, a tetőtéri erkélye a faragott svájci típusú villák formavilágát mutatja.

A Keszits-Benes-villa

A Brooser-Konkoly-villa

A Marton-Rauscher-villa

4.2. épített településképi értékeink

A Kesztings-Benes-villa

a két háború között épült villák

A két háború között épült épületek a nagystílusú villák a különleges extravagáns stílusok utánérzései szerint épültek vagy alakultak át, melynek legjellemzőbb példája a Sorg-villa 1941-43-as átépítése dél-amerikai és mór stílusban. Az üdülés iránti igény növekedésével a középosztály is nagyobb számban jelent meg a településen értelemszerűen visszafogottabb és egyszerűbb nyaralókat engedhet meg maguknak.

- A Sarudy-Lingel-villa a nagystílusú villák egyike, összetett alaprajzú, földszint plusz tetőtér beépítésű, sokosztatú ablakokkal és klinkertégla berakással rendelkező villa.
- A Szent Imre herceg útja 6. és 8. szám alatti épületek az 1930-40-es években épült egyszerű, hangulatos nyaralók.
- A Vámosy - villa eredetileg egy fatornácos présház volt, melyet Padányi Gulyás Jenő tervei alapján átépítettek és bővítettek 1931-ben, ekkor kapta jellegzetes félköríves ablakaival áttört homlokzatát. A ház jellegzetessége az ebédlőt díszítő festett fa kazettás mennyezet, melyet Vámosy Zoltán felesége Eleőd Carola festőművész készített.”

A Vámosy-villa

4.3. a településképet meghatározó tájképi értékeink

beépült hegyoldalak, beépült területek

A beépült hegyoldalak meghatározó táji karaktereleme a jellemzően vízmosások melletti erdőfoltok, erdősávok jelenléte, melyek a háborítatlan erdőségek és a Duna-part természeti sávja között „zöldfolyosókat” biztosítanak. A táji karakterelem védelme indokolja, hogy az új beépítések ezeket a „zöldfolyosókat” lehetőség szerint kerüljék el. Ugyanakkor a vízmosások közelében a csúszás és felszínmozgás veszélye is fenn áll, különösen a napjainkban egyre gyakrabban tapasztalható szélsőséges időjárási jelenségek (hirtelen lezúduló nagymennyiségű eső) okozhatnak komoly kárt a vízmosásokhoz túl közel épített ingatlanvagyonban.

Településünket értékes fasorok, közparkok, és a látogatók előtt nyitva álló intézménykertek gazdagítják. A teljesség igénye nélkül mutatjuk be a központi településrész kiemelt parkosított területeit.

- A Szent Erzsébet park számottevő idős növényállománnyal rendelkezik, 2012-ben részben felújították; a legnagyobb változás a benzinkút átépítésével együtt a római őrtorony környékét érintette.

4.3. a településképet meghatározó tájképi értékeink

- A Móricz parkban (az 1997 óta múzeumként működő Sicc-villa előtt) áll a Móricz szobor, a Milleniumi emlékmű Szent Istvánt ábrázoló domborművel, Wass Albert emléktáblája, valamint az 1948-49-es szabadságharc emlékére állított kopjafa. A növényzet zömmel idős lombos fákból és fenyőkből áll, a cserjeszintet néhány kúszóboróka jelenti.

- A Könyvtárnál és a Faluháznál lévő parkosított terület értékes, idős fákból gazdag, a zöldfelület sportpálya elé nyúló részén, a vadgesztenyék árnyékában asztalok és székek fogadják a vendégeket.

4.3. a településképet meghatározó tájképi értékeink

- A hajóállomás melletti parkosított terület a víz felett, hajóval érkező vendégeket fogadja.

- Az üzletház az egykori Keczéry-Roth vendéglő helyén épült 2010-ben. Az újonnan kialakított zöldfelület legszebb elemei a régi értékes vadgesztenyefák.

Értékes fasorok Leányfalu központi részén a történelmi utcákban vannak: Gyulai Pál utca, Mátyás király utca, Szent Imre herceg útja, Petőfi Sándor utca, Móricz Zsigmond út, Petőfi sétány.

4.3. a településképet meghatározó tájképi értékeink

Duna-part

A Duna-parti településképről a Duna-part és a település kapcsolatáról, az eltérő funkcióknak helyet adó és eltérő szerepkör betöltésére alkalmas partszakaszokról az előző fejezetben már szóltunk. A folyó és a partja ugyanakkor a településünk egyik legfontosabb táji, természeti értéke, több nemzetközi és országos szintű természetvédelmi lehatárolásnak is része (Natura 2000 terület és az országos ökológiai hálózaton belül ökológiai folyosó).

A települést észak-dél irányban végigkísérő Duna-parton változó szélességű, sétány és kerékpárút halad az ártéri erdő vonalában. A part mentén hangulatos ligeteket alkotnak a fűzfák, a fehér-, a fekete- és a jegenyenyárfák, melyek helyenként juharokkal és kőrisekkel egészülnek ki. A part egyes rövidebb szakaszain (pl. Petőfi sétány és Móricz Zsigmond út találkozásának környéke, a sétány strand mögötti szakaszának egy része) a ligetes jelleget kavicsos, homokos partrész, vagy bokorfüzes váltja fel. A sétány mentén több helyen az ártéri erdő fáinak árnyékában asztalok, padok és tűzrakóhelyek várják a látogatókat.

4.3. a településképet meghatározó tájképi értékeink

természeti értékek / tájértékek

A hegyoldalak háborítatlan erdőségei és természeti értékei többszörös nemzetközi és országos védelem alatt állnak. Európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek a Natura 2000 elnevezésű, részben természetmegőrzési, részben madárvédelmi területek. Országos szintű védelmet biztosít a Duna-Ipoly Nemzeti Park területe, melynek egy része fokozottan védett.

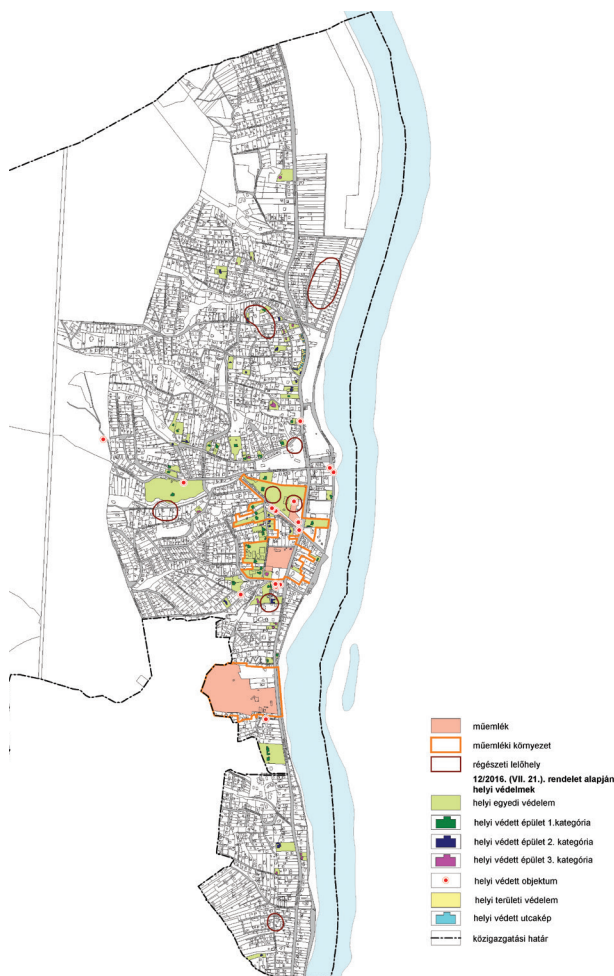

Leányfalu forrásai szintén országos szinten, ex lege védelem alatt állnak: Vörös Meteor-forrás, Névtelen-forrás, Csaba-kút, Névtelen-forrás II., Zerge-forrás, Névtelen-forrás III., Latinca-forrás, Szél Ede forrás.

Számos egyedi tájértékkel is szerepel Leányfalu az erre vonatkozó nyilvántartásokban, ezek legtöbbje azonban komolyabb – országos vagy helyi szintű – védelemben is részesül.

4.4. települési örökségvédelmi rendszerünk

2016-ban újítottuk meg és frissítettük településünkön az épített örökségre és a természeti értékek védelmére vonatkozó védelmi rendszerünket, ez ebben foglaltak a Leányfalui értékek megőrzésének zálogát jelentik. A korábbi nagyszámú és egységes helyi védelemhez képest a megújítás lényege az értékekre való fókuszálás és a kategorizálás volt. Az így kialakított védelmi rendszerünk megőrzésére és érvényesítésére törekszünk a jövőben is.

épített értékeink védelme

Frissítettük az épített örökségi értékeinket számba vevő Értékkatasztert. Az Értékkataszter adta a mai védelem alapját, adatbázisa a helyi védett elemeknél szélesebb és gazdagabb épületállományt ölel fel, hiszen a komplexitásra törekszik, ezért adatlapokon nyilvántartva, fotóval és rövid leírással szerepelnek benne a műemlékek, a helyi védelemben részesülő épületek, a helyi védelemben nem részesülő, de értékes épületek, az elpusztult értékes épületek, az értékes utcaképek.

4.4. települési örökségvédelmi rendszerünk

Leányfalu védi a hagyományos településkép megőrzése érdekében

- a kultúrtörténeti értéket is hordozó villákat,
- az egyéb épített értékeket: képzőművészeti alkotásokat, szobrokat, kopjafákat, emlékműveket, stb.,
- a „pincesor” sajátos utcaképét, telekszerkezetét, beépítési módját.

A nyaralók és villák három csoportja került megkülönböztetésre az építészeti értékük jelentőségének függvényében: az 1. kategóriába a kiemelkedő jelentőségű, a 2. kategóriába a jelentős, a 3. kategóriába a meghatározó épületek tartoznak. Összesen 77 épület áll helyi védelem alatt.

Egyéb épített értéként 15 szobrot, műtárgyat tartunk nyilván.

A Móricz Zsigmond út mentén a pincesor területi védelme 14 ingatlanra terjed ki

természeti értékeink védelme

A természeti értékek helyi védelme is megújult a közelmúltban, legfontosabb elemei a Pándi Lajos utcában lévő gyógyforrás, mely a strandfürdő termálvizét biztosítja, a településképi jelentőségű parkok, intézménykertek, fasorok és faegyedek.

Szintén helyi védelem alatt állnak azok a beépült hegyoldalakon lévő vízmosságok, melyeket a táji karakterelemként is meghatározott beerdősült területsávok kísérik.

5. Településképi szempontból meghatározó területek

